

МБОУ Кировская ООШ им.Д.И.Николаева

Бырайыактыыр улэ: «Кун-дьыл халандаара»

Алексеева Вероника Владиславовна, алын суьух учуутал

Бырайяктыыр улэ

Учуутал	Алексеева Вероника Владиславовна
Бырайыак аата	«Күн – дьыл халандаара»
Биридимизт	Тулалыыр эйгэ
Кылаас	3 кылаас
Ытытлар бириэмэтэ	3 чиэппэр
Бырайыак тийбэ	Биридимизт иһинэн онгоһулар бырайыак Оҕо тэн саастыылаахтарын кытта бииргэ онорор бырайыага
Учуутал сыала:	Сыала: Оҕолор бөлөххө бииргэ бодоруһан, алтыһан үөрэнэр сатабылларын сайыннарарга усулуобуйаны тэрийии
Соруктара:	1. Үөрэнээччи бэриллибит араас матырыйааллартан туһааннаах информацияны дөбөннүк булан туттар сатабылын бэрэбиэркэлээһин; 2. Предмеккэ ылбыт билиитин атын усулуобуйаҕа сатаан ситимнээн туттар сатабылын сыаналааһын.

<p>Үөрэнээччи бырайыактыыр үлэбэ тирэбирэр билиитэ, сатабыла.</p>	<p>Билиитигэр тирэбирэр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ыйдар бэрээдэктэрин билэр 2. Бэриллибит сориудабынан эбии матырыйаалы сатаан туһанар, туһааннаах информацияны талан туттар. 3. Саастыылаахтарын кытта бөлөххө бииргэ алтыһы сиэрин тутуһар
<p>Бырайыактыыр үлэ түмүгэ:</p>	<p><u>Предмети үэрэтии түмүгэ :</u> «Күн –дьыл» халандаарын онороллор</p> <p><u>Үөрэх сатабылларын сайыннарыы түмүгэ:</u></p> <p><i>Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыл:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Уруок соругун өйдөөһүн -Бэйэ үлэтин былааннааһын -Бэйэ үлэтин дьарыгын хонтуруоллааһын, сыаналааһын <p><i>Билэр - көрөр сатабыл:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Дьону кытта бииргэ алтыһан үөрэнэр, үлэлиир араас ньыманы баһылыыр; -Саастыылаахтарын кытта алтыһы туругар кэбэбэстик киирэр, көдүүстээхтик үлэлиир үөрүйэхтэнэр; <p><i>Бодоруһар сатабыл:</i></p>

	<p>-Бэйэ-бэйэни өйдөөн истии</p> <p>-Атын киһи санаатын өйдөөн истэр, ылынар;</p> <p>-Бэйэтин санаатын сатаан тиэрдэр, этэр;</p> <p>-Мөккүөрдээх түгэн өйдөһүү суолун тутуһар.</p> <p><u>Ытык өйдөбүллэри инэриин түмүгэ:</u></p> <p>-Халандаар киһи олоһор суолталаабын инэринии</p>
	<p>1. Үлэ түмүгүн – «Дьыл кэмэ» диэн халандаары кылаас иннигэр көмүскээһин</p> <p>2.Оҕо бөлөххө алтыһар сатабылын сыаналаныыта</p>

Бырайыактыыр үлэ сурун санаата.

Бырайыактыыр үлэҕэ «Дьыл кэмэ» диэн ис хоһоонноох халандаар онороллоругар, сорудах бэриллэр. Бу сорудағы оҕолор бөлөххө араһсан, ыйдары сааһылаан, дьыл кэмигэр сөп түбэһиннэрэн, уруһуйдаан түмүгэр халандаар онорон таһаараллар.

Бырайыактыыр үлэ түмүгүн – «Дьыл кэмэ» диэн халандаары кылаас иннигэр көмүскүүлэр

Ытыллар бириэмэтэ 40 мүнүүтэ.

Этап сыала	Учуутал дьарыга	Үөрэнээччи дьарыга	Түмүк
Тэрээһин чааһа.	<p>-Үтүө күнүнэн!</p> <p>Сорудах.</p> <p>-Бүгүнгү урукпутугар биһиги бөлөбүнэн</p>	-Үтүө күнүнэн!	Алтыһыга бэлэмнэн

	<p>арахсан үлэлиэхпит.</p> <p>-Хас биирдii бөлөх хамандыырдаах буолар.</p> <p>-Хамандыыргытын талын</p> <p>-Бөлөбүнэн үлэлииргэ ханнык быраабылалары тутуһуохтаахпытый?</p>	<p>Хамандыыр талаллар</p> <p>-Атын киһи этэрин болбомтолоохтук истиэхтээхпит</p> <p>-Бэйэ – бэйэбитин убаастыахтаахпыт</p> <p>-Бары бииргэ үлэлиэхтээхпит.</p>	<p>ии</p>
<p>Үөрэнэр соругу туруоруу</p>	<p>2.1 Бырайыак тематыгар тахсар үөрэнэр түгэни тэрийии.</p> <p>-Оболоор, ханнык бырааһынньык чугаһаан эрэрий?</p> <p>-Ол аата сылбыт түмүктэнэн эрэр. Быйыл туох сыла түмүктэнэн эрэрий?</p> <p>-Оччоҕо, кэлэр сыл туох сыла буоларый? (Слайд)</p> <p>2.2. Бырайыак ис хоһоонун кытта билсии.</p> <p>-Мин эһиэхэ биир Маша диэн кыыс туһунан билэр түбэлтэбин кэпсиэхпин баҕарабын. Маша үөрэбэр туйгун, дьонугар наар көмөлөһөр кыыс. Кини сылын аайы санга дьылга бэлэх ылаары Тымныы Моруос оҕонньорго тугу ылыан баҕарарын баҕа санаатын суруйан ыытар, уонна</p>	<p>-Саҥа Дьыл</p> <p>-Бөтүүк</p> <p>-Ыт</p>	

	<p>баҕа санаата туолар эбит. Онтон биир сыл Тымныы Моруос киниэхэ бэлэх ыппатах, Маша санга дьылыгар бэлэҕэ суох хаалбыт. Маша наһаа хомойбут. Онтон сайын буолбутугар санга дьылга баҕарбыт бэлэҕэ тийэн кэлбит. Оҕолоор, Тымныы Моруос тугу бутуйбута буолуой?</p> <p>2.3 Бырайыак соругун быһаарыы.</p> <p>- Биһиги куну-дьылы бутуйумаары тугу көрөбүтүй?</p> <p>-Оччоҕо Тымныы Моруос оҕонньор күнүн-дьылын бутуйбатын курдук киниэхэ туох нааданый?</p> <p>-Оҕолоор, бүгүҥнү сыалбыт соруга тугуй?</p>	<p>-куну- дьылы бутуйбут</p> <p>-халандаары көрөбүт</p> <p>-халандаар наада</p> <p>-Тымныы Моруоска халандаар оноробут</p>	
<p>3. Үөрэнэр соругу толоруу.</p>	<p><u>3.Үөрэнэр соругу толоруу.</u></p> <p>3.1.Былааннаһын</p> <p>-Халандаарга туох баар буоларый?</p> <p>-Оччоҕуна, биһиги халандаар оноробутугар туох нааданый?</p>	<p>-ыйдар, күннэр, уруһуй, ыйдар ааттара, кэдиэлэ.</p> <p>-</p>	<p>Былааннаһын</p>

	<p><u>3.2. Бырайыак үлэтин оноруу</u></p> <p>Бөлөбүнэн онороллор</p> <p>1 соруудах: Ыйдары бэрээдэктэринэн сааһылыыллар</p> <p>2 соруудах: Ыйдары дыл кэминэн араараллар</p> <p>3 соруудах: Дыл кэмнэринэн уруһуйдуулар</p> <p>4 соруудах</p> <p>Үлэбитин ыйдарынан бэрээдэктээн холбоон</p>	<p>2 бөлөх</p> <p>3 бөлөх</p> <p>4 бөлөх</p> <p>5 бөлөх</p> <p>Атын бөлөхтөр ыйытык биэрэллэр</p> <p>Болбойон олорон истэллэр, көрөллөр, сыаналыыллар</p> <p>Бөлөхтөр үлэлэрин сыаналааһын</p>	
--	--	---	--

-Бөлөхтөр үлэлэрин сыаналааһын

«+» сорудабы барытын толорбут, соругу ситиспит

«+-- » ситэтэ суох, сыһалаах

« -- » соругу ситиспэтэх

СОРУДАХ	1	2	3	4	5
Бйдары бэрээдэгинэн сааһылааһын					
Бйдары дьыл кэмнэн араары					
Бйдарынан дьыл кэмнэрин уруһуйдааһын					
Үлэни бэрээдэгинэн холбоһун					

-Үөрэнэр сорукпугар төннүөххэйинг. Оҕолор үөрэнэр сорукпутун ситистибит дуо? Тымныы Моруоска көмөлөстүбүт дуо?

«+» сорудабы барытын толорбут, соругу ситиспит

«+-- » ситэтэ суох, сыһалаах

« -- » соругу ситиспэтэх

СОРУДАХ	1	2	3	4	5
Бйдары бэрээдэгинэн сааһылааһын					
Бйдары дьыл кэмнэн араары					
Бйдарынан дьыл кэмнэрин уруһуйдааһын					
Үлэни бэрээдэгинэн холбоһун					

		үлэлээбэппин	
--	--	--------------	--